

АНАЛИЗ НА РАЗВИТИЕТО НА ЖЕЛЕЗОПЪТНИЯ ТРАНСПОРТ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2001 – 2006 г.

Людмил Паскалев

*гл. ас. инж., катедра “Транспортна техника”, ВТУ “Т. Каблешков”- София, ул. “Гео Милев” № 158
БЪЛГАРИЯ*

Резюме: През периода 2001-2006 г. развитието на железопътния транспорт премина през различни етапи. В доклада се разглеждат различните технически параметри, характеризиращи дейността на железопътния транспорт и се анализира тяхното динамично развитие през годините 2001-2006 г.

Ключови думи: железопътен транспорт, пътнически трафик, товарен трафик

Преструктурирането на българските железници започна много отдавна и се превърна в един дълъг и мъчителен процес. В момента се осъществява програма за подобряване финансовото състояние на българските железници, изготвена в съответствие с мониторинговия доклад на Европейския съюз. Сред приоритетите в нея е намаляване разходите на железниците с 5÷8%. Проблемът е изключително важен, имайки предвид сложната ситуация в железопътния сектор у нас и необходимостта от радикалното му подобряване през следващите няколко години. Тази наложителна промяна трябва да стане преди да се реализират практически изискванията на Европейския съюз за свободен и равнопоставен достъп до националната железопътна мрежа, в резултат на което БДЖ-ЕАД ще трябва да се конкурира с известни наложили се чуждестранни превозвачи.

Това налага българските железници да направят задължителен анализ на разходите и приходите си, за да се види къде се крият потенциални възможности за активно влияние върху тях.

В настоящия доклад е разгледано развитието на българските железници през периода 2001-2006 г. по отделните по-важни ресори.

1. ДЪЛЖИНА НА ЖЕЛЕЗНИЯ ПЪТ - ФИГ. 1

От графиките, посочени на фиг. 1 се отчита общо намаление на дължината на железния път. Основен дял има това намаление при теснопътните линии, докато при нормалното междурелсие то е незначително. През периода 2004-2005г. драстично бяха закрити теснопътни участъци, където нямаше никаква ефективност от тях и се трупаша само загуби за железниците.

2. ТЯГОВ ПОДВИЖЕН СЪСТАВ - ФИГ. 2

Спада при ел. локомотиви е незначителен, а при дизеловите локомотиви намалението е преодолено и се вижда тенденция за тяхното увеличение. Допълнително бяха доставени 5 бр. Дизелови мотриси „Дезиро“ от фирмата Сименс.

3. ПЪТНИЧЕСКИ ВАГОНИ - ФИГ. 3

Забелязва се една продължителна тенденция за намаляване на пътническите вагони, което пряко влияе на трафика и изпълнението на плана за приходите. Намалението е около 18%, което е един много голям процент.

4. ТОВАРНИ ВАГОНИ - ФИГ. 4

И при товарните вагони се отчита постоянна тенденция за намаляване на техния брой в експлоатация. Това намаление е около 17% и влияе пряко на големината на приходите.

Проблемът при товарните и пътнически вагони е много сериозен. За първи път се отчита, че броя на вагоните, които чакат за ремонт или се ремонтират надминава този на вагоните в експлоатация, което безспорно е много тревожен факт.

5. ИЗВЪРШЕНА РАБОТА ОТ ЛОКОМОТИВИТЕ (ПРЕВОЗЕНИ БРУТО – ТОНКИЛОМЕТРИ МЛН.) – ФИГ. 5.

При товарния трафик се отчита леко повишение през годините, докато при пътническият трафик се забелязва драстично намаление, поради намаляване броя на пътническите вагони в експлоатация.

6. ИЗВЪРШЕНА РАБОТА ОТ ВЛАКОВЕТЕ (ХИЛ. КМ) – ФИГ. 6

При товарния трафик спада през годините е малък, вече е преодолян и се отчита увеличение през 2006 г. При пътническият трафик спада през годините е по-голям – около 11% и отново се дължи основно на липса на пътнически вагони. През 2006 г. се отчита за първи път от последните пет години увеличение на пътническият трафик – около 7 %, което е знак, че кризисния период е преодолян.

7. ПЪТНИЧЕСКИ ТРАФИК (БРОЙ ПЪТНИЦИ В ХИЛ.) – ФИГ. 7

При пътническият трафик спада също е очевиден, но освен липса на пътнически вагони върху него влияят и други фактори като закриването на някои линии, масовото навлизане на автомобилния транспорт, цени и др. Поради недоброто състояние на железопътната инфраструктура, участъковата скорост е намалена с 5 км/час, а техническата скорост – с 4,23 км/час. През 2006 г. всеки ден са се движили средно по 68 влака, което е с 37 повече в сравнение с 2005 г. От тях 497 са пътнически, 93 – бързи и 18 – международни.

В заключение може да се отчете спиране на спада и начало на увеличение на пътническото движение. Тези резултати още повече налагат спешната доставка на нови пътнически вагони.

8. ТОВАРНИ ПРЕВОЗИ (ТОН. ХИЛ.) – ФИГ. 8.

При товарния трафик също има спад, който се дължи на недостатъчния брой вагони, влиянието на автомобилния транспорт, цени, бързина на доставка, качество на услугата и др. Разпределението на товарния трафик по направления е както следва:

- вътрешни съобщения 75,0 %

- износ – 9,8 %
- внос – 9,2 %
- транзит – 6,0%

Разпределението на товарния трафик по 10 степенната номенклатура за 2006 г. е:

- твърди минерални горива – 22%
- руда и метални отпадъци – 21%
- нерудни суровини – 16%
- изделия за черна и цветна металургия 13%
- нефт и нефтопродукти – 9%
- химически вещества и продукти – 7%
- машини, фабрични изделия – 7%
- торове – 2%
- хранителни продукти и фуражи – 2%
- селскостопански продукти и живи животни – 1%

Товарните превози през 2006 г. бележат повишение по почти всички показатели:

- превозени тонове товари – с 4,4%
- нето тон км – с 1,2%
- нетна приходна ставка – с 5,3%
- нетни приходи – с 6,55%
- бруто тон километрова работа – със 170 млн.
- влак километрова работа – с 414 хил. вл.км.
- натоварени са над 28000 вагони повече от предходната година.

В заключение може да се отчете спиране на спада и начало на увеличение в товарното движение.

В края на месец април се проведе работно съвещание на централното ръководство и ръководителите на подразделения на БДЖ-ЕАД. Беше представен годишния доклад за финансовите резултати на дружеството през 2006 г. Анализът на тези резултати сочи, че дружеството показва устойчива тенденция към нарастване на приходите. В същото време се отчитат много сериозните проблеми, породени от това, че още от края на 80-те години на миналия век до сега значението на железопътния сектор се подценяваше и дълго време нямаше ясна държавна стратегия за развитието му. Паралелно с това бяха увеличени цените на горивата, намалени скоростите поради влошена инфраструктура и нарушен трафик на движение на влаковете. Въпреки тези негативни влияния, железниците запазиха пазарния си дял от 17% при товарните превози, доставиха се всичките 25 бр. дизелови мотриси „Дезиро” и със средства от облигационен заем бяха ремонтирани и модернизирани 3618 товарни

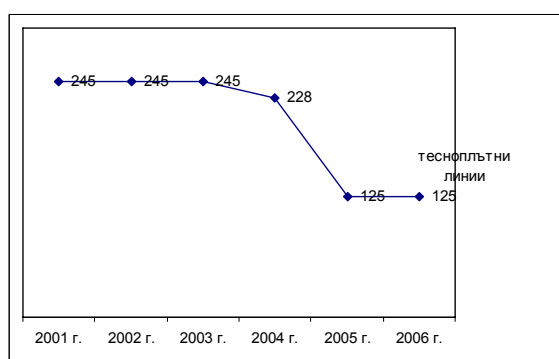
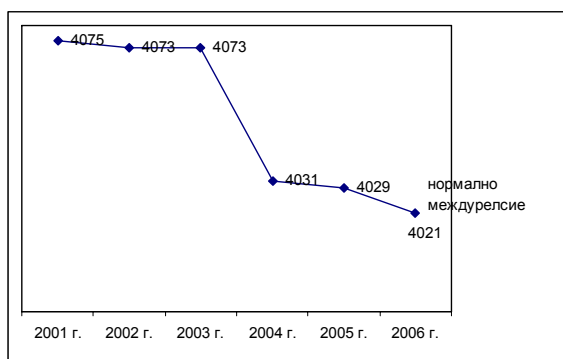
вагоны. Като цяло финансовия резултат на националния превозвач е подобрен с 12 млн. лв., като товарните превози са реализирали печалба от 32,6 млн.лв. (ръст с 8 млн. лв. спрямо 2005 г.), а пътническите превози са намалили загубите си с 4 млн.лв. спрямо 2005 г. (през 2006 г. тези загуби са 62,4 млн.лв.). След влизането на България в Европейския съюз обаче преодоляването на изоставането на железниците се превръща в императив. Едно от най-важните условия за това е задълбочаването на процеса на реструктуриране на превозвача, който предстои да навлезе в решителната си фаза. Друг важен момент е липсата на достатъчен брой пътнически и товарни вагоны на фона на повишените пътнически и товарни превози. За решаване на проблемите на превозвача са необходими сериозни финансови средства. В

тази връзка продължават преговорите за облигационен заем, който да се използва за ремонт и попълване на парка на железниците с товарни и пътнически вагоны.

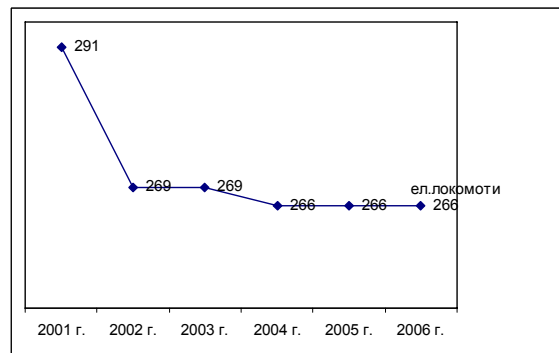
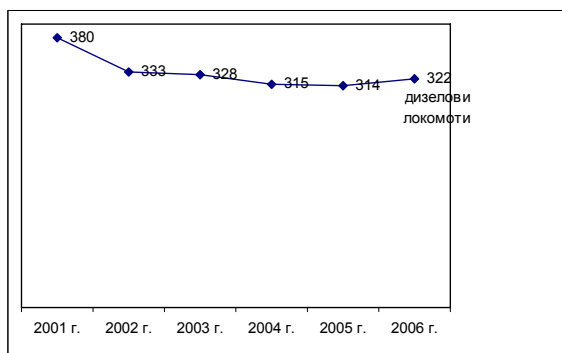
Независимо от огромните трудности, с които се сблъскват, железниците започват да отчитат подем. За да продължи успешното им развитие и вписването им сред европейските превозвачи, БДЖ-ЕАД трябва да има подкрепата на Министерството на транспорта и държавата като цяло. Само тогава железниците ще заемат място в Европейския съюз, достойно за дългата им и славна история.

ЛИТЕРАТУРА:

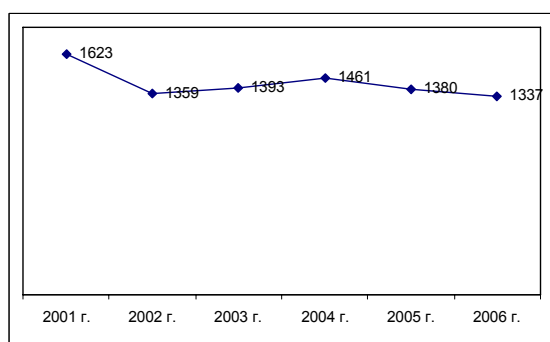
- [1] Статистика на БДЖ – ЕАД, 2007 г.
- [2] Списания „Железопътен транспорт” – 2007 г.

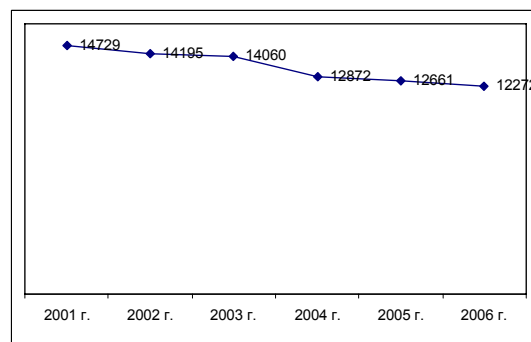
Фиг. 1

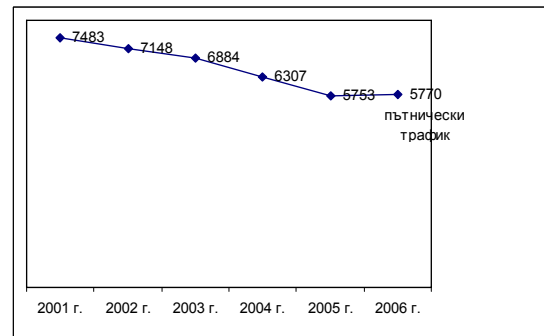
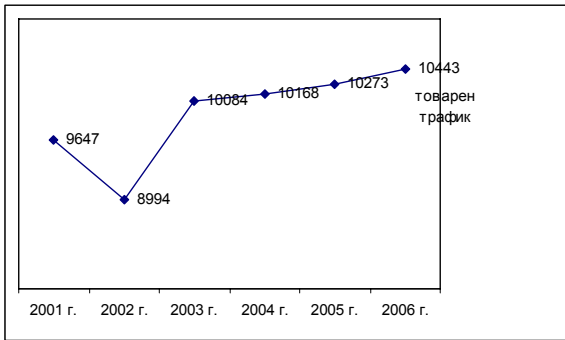
Фиг. 2

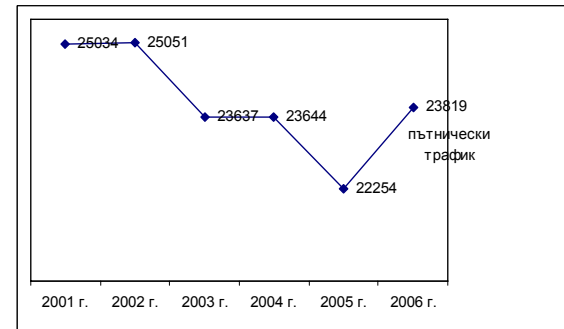
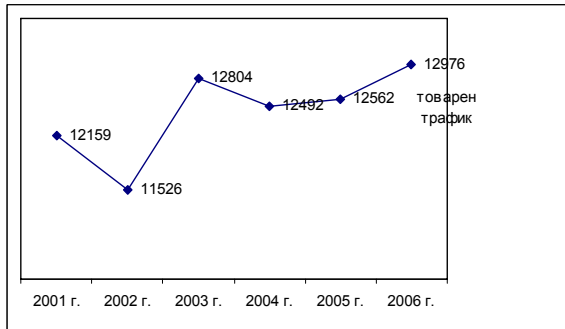
Фиг. 3

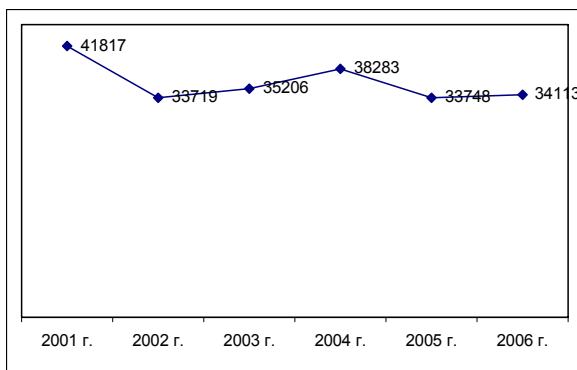
Фиг. 4

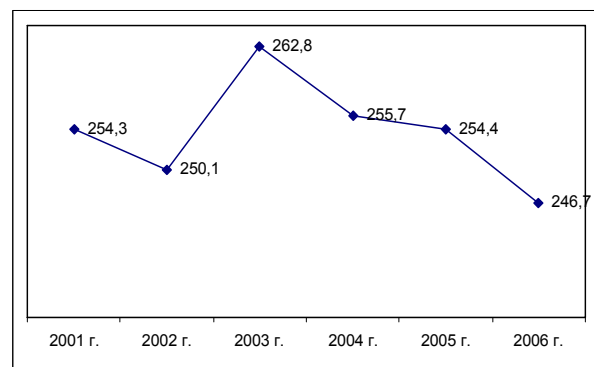
Фиг. 5

Фиг. 6

Фиг. 7

Фиг. 8

ANALYSIS OF THE RAILWAY TRANSPORTATION DEVELOPMENT FOR THE TIME PERIOD OF 2001 – 2006

Lyudmil Paskalev

Higher School of Transport, 158 Geo Milev Street, Sofia
BULGARIA

Abstract: The railway transportation development for the time period of 2001-2006 passed over different stages. This report deals with the variety of parameters characterizing the railway transportation and provides an analysis of their dynamical development for the given time period.

Key words: railway, transportation, passengers, traffic, cargo traffic.